

پیش‌بینی اکونومیست از لغو تحریم‌های نفتی

واحد اطلاعات اکونومیست (EIU) در گزارشی که ویژه ایران منتشر کرده به وضعیت سیاست و اقتصاد کشورمان پرداخته و آینده ایران تا سال ۲۰۲۶ میلادی را پیش‌بینی کرده است. به گزارش تجارت‌نیوز، واحد اطلاعات اکونومیست چشم‌انداز متغیرهای اقتصادی را تا ۵ سال آینده به‌روز کرده که بر این اساس در پایان سال ۲۰۲۶، نرخ ریال در برابر هر دلار به ۲۹۷۷۸۰ خواهد رسید، همچنین در نیمه نخست سال آینده میلادی به احتمال زیاد تحریم‌های نفتی برداشته می‌شود و یک توافق حاصل خواهد شد. از نگاه

تعیین نرخ ارز در گرو روند مذاکرات

فرب افزایش قیمت ارز را نخورید

عکس: آیدیا فریدی

نرخ دلار در ایران وابستگی شدید به مسائل سیاسی داشته و دارد و اخبار مذاکرات نیز همیشه مهم‌ترین خبر سیاسی موثر بر بازار ارز بوده است. با توجه به وجود انگیزه‌های کافی برای هر دو طرف، دستیابی به یک توافق متحمل است و حتی رسانه‌های خارجی نیز از احتمال دستیابی به توافق در نیمه نخست سال ۲۰۲۲ میلادی سخن می‌گویند. اکونومیست نیز در آخرین گزارش خود پیش‌بینی کرده این توافق به جای اواخر سال ۲۰۲۱ در اوایل ۲۰۲۲ انجام شود. نرخ ارز همواره تحت‌تأثیر مسائل سیاسی در نوسان است. مدیرکل آژانس در وین بعد از آغاز نشست شورای حکام آژانس در جمع خبرنگاران تأکید کرد: مذاکرات با مقام‌های ایرانی سازنده، درست و حرفه‌ای بود. این نظر مثبت، نرخ ارز را با روند کاهشی همراه و بسپاری از کارشناسان را بر ادامه این روند امیدوار کرد. اما گروسی بعد از بازگشت از تهران، سفر خود به تهران را بی نتیجه ارزیابی کرد. این اظهارات منجر به افزایش قیمت ارز شد و دلار تا بالای ۲۹ هزار تومان بالا رفت. با این همه، نرخ ارز در نخستین معاملات روز شنبه در کانال ۲۸ هزار و ۶۰۰ تومان رقم خورد.

سیگنال‌های مثبت برای کاهش نرخ ارز

نخستین سیگنال اظهارات کاملاً هریس، معاون جو بایدن درباره بازگشت آمریکا به برجام بود. او در سخنرانی خود اعلام کرد، تمایل واشنگتن برای بازگشت به برجام روشن است. او گفته بود: «ما به دنبال بازگشت مجدد و منظم مذاکرات هستیم و امیدواریم این مذاکرات برترم باشد. در این راستا ما در کنار متحدانمان قرار داریم.» سرگئی لاوروف، وزیر امور خارجه روسیه هم با اظهاراتش درباره لغو تحریم‌های ضدایرانی، سیگنال مهم دیگری به بازار ارز ایران داد. لاوروف گفته بود: «ما در مذاکرات وین درباره توافق برنامه هسته‌ای ایران در ۲۹ نوامبر، خواستار اجرای

پیش‌بینی نرخ دلار بعد از مذاکرات

قابل پیش‌بینی برای هر دلار خواهد بود. در ادامه این روند، کاهش نرخ دلار ارزش پول ملی را تقویت خواهد کرد. در حقیقت کاهش نرخ ارز بستگی به روابط بین‌المللی ما با همسایه‌ها، کشورهای منطقه، کشورهای غربی و اروپایی دارد. اگر به لحاظ اقتصادی مشکلی با کشورها نداشته باشیم، شاهد تقویت پول ملی خواهیم بود. در صورتی که توافق با عزت و احترامی شکل بگیرد و روابط بین‌الملل ما ادامه داشته باشد، وضعیت اقتصادی در چارچوب شعارهای دولت جدید محقق و در نهایت هم سختی معیشت کم خواهد شد. باید مسئولان توجه داشته باشند، همان‌گونه که در زمان افزایش نرخ ارز شاهد گرانی کالاها هستیم، در زمان کاهش نرخ ارز نیز باید شاهد ارزانی کالاها باشیم. اگر منابع ارزی بالا داشته باشیم، تأثیر مثبت بر کاهش نرخ ارز مشاهده خواهیم کرد. بهتر است نرخ بهینه را ملاک قرار داده و با واردات مواد اولیه تولید داخلی را رونق دهیم. قیمت‌های مناسب همراه با رقابت باید شکل بگیرد.

سیدکمال سعیدعلی، معاون اسبق ارزی بانک مرکزی: اگر مذاکرات در ۲ تا ۳ ماه آینده به نتیجه برسد، بازار ارز و تورم روند کاهشی در پیش خواهند گرفت. با برداشتن تحریم‌ها و اجازه فروش نفت، می‌توانیم بیش از ۲ میلیون بشکه نفت بفروشیم. همچنین با برقراری مبادلات بانکی منابع خارج از کشور سریع‌تر برمی‌گردد. مسائل کشتیرانی و مسافر موضوعات کشور برطرف می‌شود. حدود ۲۰ درصد بر تجارت ما تأثیر می‌گذارد و قیمت‌ها ارزان‌تر خواهد شد. از سویی، صادرات هم ۲۰ درصد گران‌تر خواهد شد. در حال حاضر آسیب هزینه‌های نقل و انتقالات ارزی را می‌دهیم. این کاهش هزینه تأثیر مثبت بر نرخ تمام‌شده کالا خواهد داشت و کالاها ارزان خواهند شد. همچنین چشم‌انداز مثبتی برای اقتصاد ایجاد می‌شود و مردم از این فشار و سختی معیشت خارج می‌شوند. در صورت تحقق این شرایط به سرعت انتظارات تورمی از بازار خارج خواهد شد. در گام نخست افرادی که ارز خریداری کرده‌اند، فروشنده خواهند بود؛ بنابراین عرضه ارز در داخل کشور زیاد شده و از آنجا که کاهش نرخ دلار وابسته به میزان عرضه ارز به بازار است حدود ۲۰ تا ۲۱ هزار تومان رقم

خبرهای موثر بر کاهش نرخ دلار

مهم‌شید داداش‌زاده، کارشناس بازارهای مالی: برای پیش‌بینی نرخ دلار عوامل مهم سیاسی دخیل هستند. هر تغییری در روند مذاکرات، نرخ دلار را دستخوش تغییرات مهمی خواهد کرد. قدرت حفظ نرخ ارز در سطوح پایین‌تر چه به‌عنوان سطح مقاومتی مستلزم بهبود سیاست‌های رونق صادرات با کیفیت و افزایش فروش نفت خواهد بود. همین‌طور در راستای این رویدادها باید تصمیماتی اتخاذ شود که از بروز بیماری هلندی نیز جلوگیری کند تا دوباره باعث رشد تورم نشود. با توجه به خبرهای تأثیرگذار بر بازار ارز، آزادسازی پول‌های بلوکه شده نگاهی به گذشته در ۱۰ سال اخیر، درمی‌یابیم تحریم‌های بین‌المللی بیشترین تأثیر را بر نرخ ارز و اقتصاد کشور داشته است؛ بنابراین رفع این محدودیت‌ها نیز می‌تواند بیشترین تأثیر را بر کاهش نرخ ارز بگذارد. در این سال‌ها، قطع مبادلات مالی و پولی در سطح

بین‌الملل عدم دسترسی به درآمد‌های حاصل از فروش نفت و کاهش بسیار زیاد صادرات نفت و سایر صنایع از عوامل مهم تأثیرگذار بر اقتصاد ایران بوده‌اند. به علاوه اینکه تحریم‌ها و مشکل نقل و انتقال پول مانع ورود کامل دلارهای حاصل از صادرات کالا به کشور شده که با روند مثبت مذاکرات این منابع ارزی نیز به کشور بازمی‌گردد. درباره حجم مبلغ پول‌های بلوکه شده ایران ابهاماتی وجود دارد اما عمده این مبالغ در کره جنوبی، چین و عراق است. در صورت آزادسازی دلارهای بلوکه شده عرضه پول از سوی بانک مرکزی کاهش یافته، کاهش کسری بودجه و کاهش عرضه اوراق دولتی میسر شده و در نهایت با کاهش سرعت رشد تورم و ریزش نرخ دلار رو به رو خواهیم شد.

علیرضا شامخی، کارشناس اقتصاد: نشست برجام برای آغاز مذاکرات به زودی می‌شود که می‌تواند نقطه عطفی برای کاهش نرخ ارز در بازار به شمار رود. از سوی دیگر، بازار ارز در روزهای اخیر تحت‌تأثیر عوامل مختلفی بوده و پیش‌بینی‌های متعددی از آینده این بازار ارائه شده است. چند روزی است خیابان فردوسی مملو از جمعیت است و به هر فرد با ارائه کارت ملی ۲۲۰۰ دلار ارائه می‌شود. خیلی‌ها هم هنوز برای سرمایه‌گذاری در این بازار تصمیم نگرفته‌اند و منتظر نتیجه تصمیم‌های سیاسی هستند. علاوه بر این موارد، ارائه لایحه بودجه ۱۴۰۱ و خبرهایی مبنی بر آزادی دارایی بلوکه‌شده ایران از دیگر شاخص‌های تأثیرگذار بر نرخ ارز در روزهای اخیر به‌شمار می‌رود که البته مسئله برجام و آغاز مذاکرات وین از همه موارد مهم‌تر و تأثیرگذارتر است. به این موارد باید سیاست‌های دولت سیزدهم در حوزه ارز، پیش‌بینی میزان خلق نقدینگی را نیز اضافه کنیم. با نگاه کلان‌تر به بازار ارز این روزها درمی‌یابیم بحث بودجه و خبر آزادسازی ۳ و نیم میلیارد دلار در بازار ارز چندان اثرگذار نبود. شاید این طور برنامه‌ریزی شده بود که با استفاده از این خبر بازار را کنترل شود اما در عمل بازار ارز به این اخبار واکنش مثبت نشان نداد. یکی از سیاست‌های دولت جدید در حوزه ارز، حذف ارز ۴۲۰۰ تومانی است که البته هنوز درباره آن تصمیم‌گیری نهایی نشده است. حذف ارز ۴۲۰۰ تومانی فشار بر منابع ارزی دولت را کم می‌کند و دست دولت را برای کنترل بازار باز می‌گذارد. باید دید چه اتفاقی می‌افتد و نتیجه مشخص نیست. اما موضوع اهمیت اثر مذاکرات وین بر نرخ ارز و به‌ویژه دلار

سخن پایانی

از اردیبهشت ۱۳۹۷ هم‌زمان با خروج آمریکا از برجام، شاهد اوج‌گیری نرخ دلار در بازار بودیم و دولت جدید در شعارهای انتخاباتی‌اش چندین برنامه ارائه داده بود. این برنامه‌ها ادامه داشت تا در مهر امسال دولت ابراهیم رئیسی دو تصمیم جدید برای بازار ارز گرفت. ابراهیم رئیسی، رئیس‌جمهوری ایران خواستار برخورد دلالان فضای مجازی شد و از سویی وزیر اقتصاد نیز دستور کاهش نرخ ارز را داد. رئیسی علت اصلی نوسان نرخ دلار را حضور دلالان در فضای مجازی دانست و از سویی هم بسیاری از کارشناس‌ها معتقدند، برنامه وزیر اقتصاد نوعی کنترل دستوری بازار است. با این همه، نتیجه پیشبرد مذاکرات و سیاست‌های دولت از قبیل سیاست قیمت‌گذاری‌های دستوری نخستین فاکتورهای تأثیرگذار بر بازار ارز بوده و سریع‌تر در نرخ دلار منعکس می‌شوند. بنابراین توصیه جدی آن است که سرمایه‌گذاران خود فرب افزایش قیمت‌ها را نخورند و باید منتظر کاهش نرخ ارز بود.

رسانای توسعه فناوری اطلاعات با رویکردهای تخصصی از دیگر وظایف و مسئولیت‌های کمیته یادشده است. **استقرار چرخه بهره‌وری در بیمه مرکزی** نخستین جلسه از سلسله جلسات پنل خبری استقرار چرخه بهره‌وری در بیمه مرکزی برگزار شد. به گزارش اداره کل روابط عمومی و امور بین‌الملل بیمه مرکزی، در این جلسه با اشاره به مراحل دهگانه در دستورالعمل‌های قانونی و مقرراتی ابلاغی، اعلام شد تا توجه به تغییر رویکرد استقرار بهره‌وری در نهادها به‌صورت مسئله‌محوری، تعریف دقیق مسائلی که منجر به کاهش بهره‌وری در سازمان می‌شوند از اهمیت فراوانی برخوردار است که در نهایت با استفاده از مدل‌ها و الگوهای علمی و با همکاری اعضای پنل استخراج خواهد شد. براساس قوانین، مقررات و الزامات برنامه‌ای، فرآیندهای مرتبط با بهره‌وری در

عوامل موثر بر شیب تند کاهش نرخ ارز

جعفر قادری، عضو کمیسیون برنامه بودجه و محاسبات مجلس شورای

رفته‌رفته به ارسال لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ به مجلس شورای اسلامی نزدیک می‌شویم. هنوز جزئیات زیادی از این لایحه رسانه‌ای نشده و قرار است نخستین بودجه دولت رئیسی رشد اقتصادی ۸ درصد را تأمین و کسری بودجه را کم کند. هر سال دولت‌ها مدعی اصلاح ساختار بودجه می‌شوند اما تا به امروز اصلاح جدی را شاهد نبودیم و نرخ دلاری که در بودجه هر سال مشخص می‌شود، خیلی واقعی نیست.

در صورتی که دولت بودجه همراه با کسری زیاد را به مجلس ارائه کند، نتیجه آن افزایش نرخ ارز خواهد بود. به این دلیل که به تورم دامن زده می‌شود. در مقابل اگر بودجه متوازنی داشته باشیم و میزان استقراض دولت از مردم کاهش پیدا کند، شرایط متفاوت خواهد بود.

باید توجه داشته باشیم اگر منابع ارزی در پروژه‌های مولد مصرف شود می‌تواند با ارزآوری بیشتر تأثیر مثبت بر کنترل نرخ ارز در بازار داشته باشد. به علاوه اینکه تعیین نرخ ارز در بودجه‌های سنواتی از اهمیت بالایی برخوردار است.

نرخ‌ی که برای ارز در بودجه مطرح می‌شود، به‌صورت معمول یک برآورد است و نرخ دقیقی برای ارز به‌شمار نمی‌رود و فقط یک عدد محاسباتی است.

در فرآیند اختصاص بودجه و تعیین دخل‌وخرج دولت، ارز به‌دست‌آمده به ریال تبدیل می‌شود. در نتیجه از نگاهی دیگر می‌توان گفت نرخ تعیین‌شده برای ارز در لایحه بودجه، موضوع خیلی خاصی نیست و بازار ارز نیز مانند سایر بازارها تابعی از عرضه و تقاضاست.

با کنترل عرضه و تقاضای ارز در بازار می‌توان تا حد زیادی نرخ ارز را در طول سال تعیین و کنترل کرد. این امکان وجود دارد که نرخ ارز در بودجه عددی پایین‌تر از نرخ واقعی در نظر گرفته شود اما روند عرضه و تقاضا در بازار نرخ بالاتری را برای ارز تعیین کند. البته عکس این موضوع هم صدق می‌کند.

ممکن است بودجه به نرخ ارز بالاتری بسته شود اما در دولت دستورالعمل‌های ارزی متفاوتی وجود داشته باشد. به‌علاوه اینکه همواره برای واردات یکسری از اقلام مانند نهاده‌های دامی یا گندم نیاز به ارز نیمایی داریم و اگر این ارز حذف شود، با مشکلات زیادی روبه‌رو خواهیم شد. در نتیجه در بودجه سال ۱۴۰۱ نیز برای اقلام ذکر شده نباید اختصاص ارز آزاد در نظر گرفته شود.

با این همه تعیین نرخ ارز در لایحه بودجه به‌دلیل تأثیرگذاری بر محاسبه درآمد‌های حاصل از فروش نفت اهمیت بالایی دارد. به علاوه اینکه اقتصاد ایران با وجود تمام تلاش‌ها برای خروج از اقتصاد نفتی هنوز هم عملاً وابسته به دلارهای نفتی است.

به همین دلیل هم روند مذاکرات تأثیرگذارترین عامل برای نرخ ارز است و اگر امیددی به حل موضوعات بین‌الملل و دستیابی به توافق وجود داشته باشد، به‌طورقطع تأثیر مثبت بر کاهش نرخ ارز خواهد داشت. به طبع تنش‌ها و مشکلات بین ایران و کشورهای غربی نیز تأثیر منفی بر نرخ ارز می‌گذارد.

در نهایت اینکه در روزهایی به‌سر می‌بریم که عوامل زیادی بر نرخ ارز و به‌ویژه دلار تأثیرگذار هستند. عواملی مانند بودجه، مذاکرات برجام و آزادسازی پول‌های بلوکه‌شده و موارد دیگر.

از سویی در روزهای ابتدایی دولت سیزدهم هستیم و فضای اقتصادی کشور در ابهام به‌سر می‌برد.

در کنار این عوامل، به‌صورت کلی بحث نرخ تورم، نرخ بهره، نرخ بهره، مبادلات خارجی، ثبات سیاسی و عملکرد اقتصادی، رکود اقتصادی و... بر نرخ ارز در ایران تأثیرگذار است. به‌صورت کلی، نتیجه مذاکرات تأثیر مثبتی بر نرخ دلار خواهد داشت و اگر در کوتاه‌مدت نشست‌های برجامی به نتیجه برسد، کاهش نرخ دلار شیب تندی در پیش خواهد گرفت.

رویا رئیسی
editor@smtnews.ir

